

Η Ε.Ε., το προσφυγικό και τα διδάγματα της Ιστορίας

“Σήμερα η Ευρώπη βρίσκεται μπροστά σε μια υπαρξιακή κρίση. Η γενιά που τη δημιούργησε, η οποία ήταν εκείνη που βίωσε το δράμα δύο παγκόσμιων πολέμων, δεν υπάρχει πια. Οι νεότερες γενιές θεωρούν τις μεγάλες κατακτήσεις της Ενωμένης Ευρώπης δεδομένες. ”

Του Δημήτρη Αβραμόπουλου

Επιτρόπου Μετανάστευσης,
Εσωτερικών Υποθέσεων και Ιθαγένειας της Ε.Ε.

Έξιντα χρόνια μετά την ίδρυση της τότε ΕΟΚ, κλονίζονται το όραμα και οι αρχές πάνω στις οποίες θεμελιώθηκε. Θα περίμενε κανείς η σωστή ανάγνωση και ερμηνεία της Ιστορίας να είχε περάσει και στις σημερινές γενεές πολιτών και πολιτικών. Δυστυχώς, δεν έγινε.

Πολλοί θα πίστευαν ότι η αιτία αμφισβήτησης της Ευρώπης και η άνοδος του ευρωσκεπτικισμού θα ήταν η οικονομική κρίση και οι κοινωνικές της επιπτώσεις. Ωστόσο, αυτό που δοκιμάζει σήμερα την Ευρώπη σε όλες τις εκφάνσεις, πολιτικές, θεσμικές, κοινωνικές και ιδεολογικές, είναι η προσφυγική και μεταναστευτική κρίση.

Και τούτο γιατί, πέραν της έλλειψης σχεδιασμού στην αρχή, αλλά και των λανθασμένων γεωστρατηγικών εκτιμήσεων που σε μεγάλο βαθμό την προκάλεσαν, δοκιμάστηκαν και δοκιμάζονται οι θεμελιώδεις αρχές της αλληλεγγύης και της υπευθυνότητας. Αρχές οι οποίες από τα ιδρυτικά ήδη κείμενα της Ένωσης είναι δεσμευτικές για τα κράτη-μέλη.

Ο πάντα παραμονεύων εθνολογικός εκμεταλλεύτηκε την κρίση και με πολιτικούς φορείς λαϊκιστικά και ξενοφοβικά κι-

νήματα, σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ευρώπης, προκάλεσε βαθιά ρήγματα στις δημοκρατικές δυνάμεις. Κατάφερε σε μεγάλο βαθμό, με υπεραπλουστεύσεις σε συνθήματα και νοήματα, να διασπάσει έως ένα σημείο την κοινωνική συνοχή και να αφυπνίσει τον εθνικισμό ως τάπη επιστροφής στην ψευδαίσθηση ασφάλειας των κλειστών συνόρων.

Την ίδια στιγμή, υπάρχει η απειλή της τυφλής τρομοκρατίας, η οποία, αν και δεν ταυτίζεται με τους πρόσφυγες, συναντίται με το φαινόμενο αυτό σε μία από τις κοινές τους ρίζες, που είναι η γεωπολιτική αποσταθεροποίηση και οι τραγωδίες σε περισσότερες από τις χώρες προέλευσής τους. Η ανασφάλεια και ο φόβος προσετέθησαν στο οπλοστάσιο του εθνικισμού και του λαϊκισμού.

Από την άλλη πλευρά, η Ευρώπη, έχοντας φρενάρει την πορεία προς την πολιτική ολοκλήρωσή της μετά τη συνθήκη της Λισαβόνας και έχοντας προτάξει με βιασύνη την υιοθέτηση του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος, χωρίς πρωτότερα να έχει φροντίσει και για την οικονομική ολοκλήρωσή της, ανέτρεψε τον οδικό χάρτη προς τον τελικό της σκοπό. Άφοσε κενά, τα οποία συμπληρώνονται από τις εύκολες και ανεύθυνες ερμηνείες όλων εκείνων που ποτέ δεν πίστεψαν στην Ενωμένη Ευρώπη.

Σήμερα η Ευρώπη βρίσκεται μπροστά σε μια υπαρξιακή κρίση. Η γενιά που τη δημιούργησε, η οποία ήταν εκείνη που βίωσε το δράμα δύο παγκόσμιων πολέμων, δεν υπάρχει πια. Οι νεότερες γενιές τις μεγάλες αυτές κατακτήσεις της Ενωμένης Ευρώπης –τις πολιτικές ελευθερίες, την ελεύθερη μετακίνηση, την κατάργηση των συμβατικών συνόρων, τη σταθερότητα και την ειρήνη, μαζί και τη δημοκρατία– τις θεωρούν δεδομένες.

Τίποτε όμως από όλα αυτά δεν είναι δεδομένο. Απαιτείται εγρήγορση, ετοιμότητα και ευθύνη. Ο εθνικισμός, σε αντίθεση με τον πατριωτισμό, καλλιεργεί το μίσος για την πατρίδα του άλλου, αφυπνίζοντας ξεπερασμένες αντιπαλότητες και ανταγωνισμούς. Ο δε λαϊκισμός ευτελίζει σκόπιμα αξίες και θεσμούς, με απότερο σκοπό την απαξίωση των δημοκρατικών θεσμών. Δεν χρειάζεται παρά να δει κανείς πού οδηγίθηκαν οι λαοί που παρασύρθηκαν από τη συνθηματολογία και τις δελεαστικές υπεραπλουστεύσεις.

Απαιτείται ενορατική πγεσία και σε ευρωπαϊκό, αλλά και σε εθνικό επίπεδο – τόλμη σε αποφάσεις και αλήθεια στον λόγο. Συνάμα, χρειάζονται πρωτοβουλίες στρατηγικού χαρακτήρα που θα ανοίγουν και πάλι τον δρόμο για την ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού εγχειρήματος.

Προτεραιότητες είναι η ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής, με μέτρα ενίσχυσης των ασθενέστερων οικονομικά τάξεων, και η προώθηση της πολιτικής ολοκλήρωσης με κοινή εξωτερική, αμυντική και οικονομική πολιτική. Ένα πλέγμα δηλαδή ομοσπονδιακού τύπου λειτουργικών πολιτικών, αφού η σύσταση και η σύνθεση της Ευρώπης δεν ευνοεύνται δημιουργία μιας πανευρωπαϊκής ομοσπονδίας. Τουλάχιστον όχι ακόμα.

Οι ομοσπονδιακού τύπου αυτές πολιτικές θα ενισχύσουν την Ευρώπη, καθιστώντας την πραγματικά έναν ισχυρό παγκόσμιο πρωταγωνιστή, συνάμα δε θα ανατάξουν τη σχέση εμπιστοσύνης με τους λαούς της Ευρώπης. Στην επιλογή μεταξύ μιας Ευρώπης πολιτικά και οικονομικά ισχυρής, κοινωνικά δίκαιης, ασφαλούς και σταθερής και μιας Ευρώπης κατακερματισμένης, με αναβίωση των εθνικών ανταγωνισμών και κλειστά σύνορα, η απάντηση είναι αυτονόητη.

Γόνιμος προβληματισμός

Η Ιστορία έχει αποδείξει ότι η συνειδητοποίηση της ανάγκης έρχεται πάνω σε συντρίμμια. Είναι ζήτημα συνείδησης και ευθύνης να προλάβουμε τέτοιες εξελίξεις. Γιατί, αν δεν συμβεί αυτό, θα έρθει η μέρα που θα τεθούμε όλοι προ της σκληρής αλλά και δίκαιης ετυμογορίας της Ιστορίας.

Οι σκέψεις αυτές, παραδόξως, οδηγούν σε ένα αισιόδοξο συμπέρασμα. Το ότι όλο και περισσότερο εκφράζεται ο προβληματισμός στους κόλπους της γενιάς μας για να ξαναβρεί την προοπτική της η Ευρώπη δείχνει ότι είμαστε σε θέση να ανοίξουμε και πάλι τον δρόμο για μια θετική κοινή πορεία για όλους τους λαούς της Ευρώπης. Σε αυτή την κοινή πορεία η Ελλάδα, με πρώτη την πολιτική της πγεσία, καλείται σε πνεύμα εθνικής συναντίληψης, και μέσα στην κρίση και στις δυσκολίες, να κρατηθεί όρθια, με οδηγό τη σταθερή της θέση στην οικογένεια της Ευρώπης.

Είναι ο μόνος δρόμος που της διασφαλίζει σταθερότητα, πρόοδο και επιστροφή στην ευημερία και στην ανάπτυξη.